

บทที่ 2
การลื้นสภาพบุคคล

การลื้นสภาพบุคคล ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15
วรรค 1 บัญญัติว่า "สภาพบุคคลเริ่มเมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและลื้นสุดลงเมื่อตาย" และมาตรา 62 บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสถาบันสูญให้ถือว่าถึงแก่ความตาย เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังที่ระบุไว้ในมาตรา 61"
ตามมาตรา 15 และ 62 บัญญัติเรื่องตายหรือการลื้นสภาพของบุคคลธรรมดาก็ได้ 2 อย่าง ดีด้วย

1. ตาย และ

2. สถาบันสูญ

ตาย หมายความว่าเป็นการตายโดยลื้นสุดอยู่ข้างของบุคคล เริ่มจากแกนสมองตายทำให้ปอดหยุดหายใจ หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตไปเลี้ยงร่างกายบุคคลก็จะถึงแก่ความตาย เป็นอันลื้นสภาพบุคคลธรรมดาก็ได้ สิทธิน้ำที่หมดลงโดยการลื้นสภาพของบุคคล สิทธิน้ำที่ ๆ เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลจะลื้นสุดลงตามการตาย เช่น สิทธิน้ำที่ระหว่างบิดามารดา กับบุตร สิทธิน้ำที่ระหว่างสามีภรรยา สิทธิน้ำที่ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายอาญาฯ ฯ แต่สิทธิน้ำที่ไม่ใช่เรื่องส่วนบุคคล เช่น ทรัพย์สิน สิทธิในหนี้สินจะตกทอดไปยังทายาทของบุคคลที่ถึงแก่ความตาย

บุคคลธรรมดาก็ถึงแก่ความตายเวลาใดก็ันบเวลาที่ตายเป็นการลื้น-
สภาพบุคคล

ในการลื้นบุคคลธรรมดามีความเกี่ยวพันทางกฎหมายโดยเป็นทายาทกันและกัน มีสิทธิรับมรดกกันและกันถึงแก่ความตายในระยะเวลาใกล้เดียงกันจนไม่สามารถทราบว่าครตายก่อนตายหลังผู้ใดจะเป็นผู้รับมรดกของผู้ใด กฎหมาย

บัญญติแก้ไขข้อขัดข้องนี้ในมาตรา 17 ว่า

"ในการณ์บุคคลหลายคนตามในเหตุภัยนตรายร่วมกันถ้าเป็นการพั่น
วิสัยที่จะกำหนดได้ว่าคนไหนตายก่อนหลัง ให้ถือว่าตายพร้อมกัน"

มาตรานี้กำหนดว่า

1. ต้องมีเหตุภัยนตรายเกิดขึ้นและ
2. ทำให้บุคคลตายตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และ
3. พ้นวิสัยที่จะกำหนดได้ว่าคนไหนตายก่อนคนไหนตายหลัง
4. ให้ถือว่าตายพร้อมกัน

1. มีเหตุภัยนตรายร่วมกัน อาจจะเป็นอุบัติเหตุหรือจังใจ เช่น
เครื่องบินตก เรือล่ม ไฟไหม้ แผ่นดินถล่ม น้ำท่วม หรือ โตนยิง โตนระเบิด

ฆาตกรรม อัตโนมัติกรรม ฯลฯ และ

2. มีคนตายเพราะเหตุภัยนตรายเดียวกันนั้นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
เช่น ตึกถล่มเป็นเหตุให้มีคนตายถึง 40 คน เครื่องบินตกคนตายหมดทุกคนและ
3. พ้นวิสัยที่จะกำหนดได้ว่าใครตายก่อนหลัง หมายความว่า
ปราศจากคนรู้เท่านั้นว่าใครตายก่อนใครตายหลัง แม้แพทย์ก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้
ว่าคนไหนตายก่อนคนไหนตายหลัง

4. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้ถือว่าทุกคนตายพร้อมกัน

ข้อนี้เป็นแต่เพียงข้อสันนิษฐานของกฎหมาย แม้นว่าผู้ใดสามารถพิสูจน์ได้ในภาย
หลังว่า มีคนตายไม่พร้อมกันใครตายก่อน ใครตายหลังก็สามารถนำเป็นหลัก-
ฐานอ้างอิงให้กับศาลได้ ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นแจ้งขัดแย้งไว้ชี้รื้ ศาลจะถือ
ว่า ทุกคนที่ตายในเหตุภัยนตรายร่วมกันนี้ตายพร้อมกันหมด

เมื่อบุคคลธรรมดาก็ถึงแก่ความตาย พระราชนบัญญติกะเบียนราชบูร
พ.ศ.2499 มาตรา 14 บัญญติว่า "เมื่อมีคนตายเกิดขึ้นในบ้าน ให้เจ้าบ้าน
แจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ ๆ มีคนตายภายในชั้ลบลสี่ชั่วโมงนับแต่

เวลาตาย ถ้าไม่มีเจ้ามือให้ผู้พับศพแล้วภายนอกสิ่งของในห้องนั้นแต่เวลาพับศพ
หรือในการณ์ที่มีคนตายนอกบ้านให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พับศพแล้วต่อเนื่องจะเป็น
ผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ ๆ ตามหรือที่พับศพแล้วแต่กรณี หรือแห่งท้องที่ ๆ จะพิงแจ้ง
ได้ในโอกาสแรกภายนอกสิ่งของในห้องนั้นแต่เวลาตายหรือพับศพ ในการณ์เช่นนี้จะ
แจ้งต่อหนังงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สอดคล้องว่า "ก็ได้"

จะเห็นได้ว่าถ้าเป็นเรื่องการเกิดภัยหายกำหนดให้แจ้งภายนอกสิ่งห้า
วันต่อจากภัยหายต้องแจ้งภายนอกสิ่งของนั้นแต่ตามหรือนับแต่พับศพหรือใน
โอกาสแรกที่สามารถแจ้งได้

สาบสูญ

สาบสูญเป็นภัยหายต้องแจ้งภายนอกสิ่งของบุคคลธรรมด้า โดยผลของ
ภัยหายโดยไม่ทราบว่าบุคคลผู้นั้นตายหรือไม่ตาย เหตุที่ภัยหายกำหนดให้บุคคล
ธรรมดากลายเป็นคนสาบสูญ เนื่อง เพราะเข้าจากถึงท่ออยู่ไปนานจนน่าจะถึงแก่
ความตายได้แล้ว หรือมีเหตุอันควรในสันนิษฐานว่าตายได้แล้ว เรื่องเกี่ยวกับ
ภัยหายต้องแจ้งภายนอกสิ่งของบุคคลธรรมด้านี้มีบัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา 48-64 โดยมีข้อตอน
มีระยะเวลาต่าง ๆ จนกว่าจะถึงถึงที่กำหนดให้เป็นบุคคลสาบสูญดังนี้

1. ผู้ไม่ขอซื้อ เป็นช่วงที่บุคคลหายไปจากภัยสาบสูญไม่ส่งช่าวคราว
ไม่มีผู้ใดพบเห็นในช่วงตัน ๆ ยังไม่สันนิษฐานว่าตาย เป็นแค่เพียงผู้ไม่ขอซื้อ

2. สาบสูญ เป็นช่วงที่บุคคลหายไปจากภัยสาบสูญนานถึง 5 ปีในกรณี
ธรรมด้า หรือ 2 ปีในกรณีผิดจากการจากไปตามธรรมดาน่าที่จะถึงแก่ความ
ตายแล้วภัยหายจึงให้อ่านาจศาลงสั่งให้เป็นคนสาบสูญได้

ผู้ไม่ขอซื้อ

เมื่อบุคคลได้ไปเสียจากภัยล่านานหรือถึงท่ออยู่โดยไม่มีใครรู้แน่
ว่าตายหรือเป็น กษัยหายเรียกบุคคลผู้นั้นว่าเป็นผู้ไม่ขอซื้อ (มาตรา 48 วรรค 1)
ถ้าผู้ไม่ขอซื้อหายไปแล้วไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและทรัพย์สินของเขาก็ไม่มี

ความจำเป็นที่จะต้องไปร้องขอให้ศาลจัดการกับทรัพย์สินหรือสิทธิ์ส่วนตัวของเขา แต่เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น สถานะในครอบครัวจะซึ่งคงเดิมหรือไม่ ในส่วนนี้ กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจศาลที่เข้าไปเกี่ยวข้องจัดการกับสิทธิ์ส่วนตัวของผู้ไม่อายุ สภานะต่าง ๆ ของผู้ไม่อายุซึ่งคงเดิมทุกประการ ในกรณีผู้ไม่อายุเป็นผู้ใช้อำนาจ ปกครองบุตรผู้เยาว์ร่วมกันทั้งบิดาและมารดา มาตรา 1566 (2) บัญญัติให้ "อ่านใจปกครองอยู่กับบิดาหรือมารดาในกรณีไม่แนนอนว่ามารดาหรือบิดามีชีวิต อายุหรือตาย" เรื่องที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ไม่อายุก็เป็นเดียวกันผู้ไม่อายุซึ่งคงมี สิทธิ์ในทรัพย์สินเช่นเดิม แต่กฎหมายให้อำนาจผู้ไม่อายุส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงาน อัยการร้องขอต่อศาลเพื่อทำการอ่อนแรงโดยอย่างหนึ่งไปพลางก่อนตามที่จำเป็น เรื่องทรัพย์สินของผู้ไม่อายุแยกศึกษาได้เป็น 2 กรณีคือ

1. ผู้ไม่อายุ ตั้งตัวแทนรับมอบอ่านใจทั่วไปได้ (มาตรา 49-51)
และ
2. ผู้ไม่อายุไม่ได้ตั้งตัวแทนรับมอบอ่านใจทั่วไปได้ (มาตรา 48, 52-
60)

ผู้ไม่อายุตั้งตัวแทนรับมอบอ่านใจทั่วไปได้

ตัวแทนรับมอบอ่านใจทั่วไปย่อมมีสิทธิ์จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อายุได้ ทุกอย่าง ยกเว้นบางอย่างตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 801 ว่า "ถ้าตัวแทนได้รับมอบอ่านใจทั่วไป ท่านว่าจะทำกิจใด ๆ ในทาง จัดการแทนตัวการก็ยอมทำได้ทุกอย่าง"

แต่การ เช่นอย่างจะกล่าวต่อไปนี้ท่านว่าหากทำได้ไม่ คือ

1. ขายหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์
2. ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ก่อนสามปีขึ้นไป
3. ให้
4. ประนีประนอมความ

5. สืบส่องต่อศาล

6. มอบข้อพิพาทให้อนุญาตดุลาการพิจารณา และมาตรา 802

มีกฎหมายว่า

"ในเหตุฉุกเฉินเพื่อจะป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหายก่อนให้สั่นนิชฐาน ไว้ก่อนว่าตัวแทนจะทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญาณจะกระทำ ก็ย่อมมีอำนาจทำได้ทั้งสิ้น" กล่าวคือ มาตรา 801 ให้ตัวแทนกระทำการใด ๆ แทนตัวการได้ทุกอย่าง เว้น 6 ข้อความมาตรา 801 แต่มาตรา 802 ยอมให้ทำได้แต่ต้อง เพื่อ

1. ป้องกันมิให้ตัวการต้องเสียหาย และ

2. เป็นการกระทำการใด ๆ เช่นอย่างวิญญาณจะพิงกระทำ

ถ้าหากตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปประสงค์จะกระทำการใด ๆ ตามที่ มาตรา 801 ห้ามไว้นั้น ต้องขออนุญาตศาลและเมื่อศาลสั่งอนุญาตแล้วจึงจะกระทำการนั้นได้ตามมาตรา 51 ขึ้นัญญติว่า "ภายใต้บังคับมาตรา 802 ถ้าตัวแทนผู้รับมอบทั่วไปเห็นเป็นการจำเป็นจะต้องทำการอันใดอันหนึ่งเกินขอบอำนาจที่ได้รับได้ต้องขออนุญาตศาลก่อนและเมื่อศาลสั่งอนุญาตแล้ว จึงจะกระทำการนั้นได้"

การควบคุมดูแลตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 49 มีกฎหมายว่า

"...หรือปรากฏว่าตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป ได้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่อาจเสียหายแก่บุคคลดังกล่าวให้นำมาตรา 48 มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

กล่าวคือให้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ทำการอุ่งหนั่งอย่างใดไปพลางก่อนที่จะเป็นเพื่อจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่ชอบนั้นก็ได้และ

2. มาตรา 50 บัญญัติว่า "เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงาน-
อัยการขอร้อง ศาลจะสั่งให้ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจที่ว่าไปจัดทำบัญชีทรัพย์สินของ
ผู้ไม่อยู่บ้านตามที่ศาลจะมีคำสั่งก็ได้" ทั้งนี้เพื่อจะได้รู้ว่าทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่บ้าน
อะไร อัญเชิญเป็นอย่างไร ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจที่ว่าไปจัดการทรัพย์สิน
ของผู้ไม่อยู่เป็นประโยชน์หรือเสียหายไปเท่าใด

การสื้นสุดของตัวแทนรับมอบอำนาจที่ว่าไป

1. ตามมาตรา 49 ดัง เมื่อสัญญาตัวแทนระงับสื้นไป
2. การถูกถอนตัวแทน ตามมาตรา 806
3. เมื่อผู้ไม่อยู่หรือตัวแทนรับมอบอำนาจที่ว่าไป
 - ก. ตาย รวมทั้งถูกศาลสั่งเป็นคนสาบสูญหรือ
 - ข. ตกเป็นผู้ไว้ความสามารถ (คนเสมือนไว้ความสามารถหรือ
คนไว้ความสามารถ) หรือ
 - ค. ส้มหลาຍ

ข้อ ก., ข. และ ค. ก็เป็นการสื้นสุดตามมาตรา 826 เช่นกันและ
เมื่อการเป็นตัวแทนสื้นสุดลง การจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ต้องนำ
มาตรา 48 บังคับเหมือนกันว่าไม่มีการตั้งตัวแทน

ตัวแทนเฉพาะการ

นอกจากตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจที่ว่าไปไว้จัดการทรัพย์สินแล้ว ผู้ไม่
อยู่ยังอาจจะตั้งตัวแทนเฉพาะการ เพื่อจัดการทำกิจการเฉพาะอย่างใดอย่าง
หนึ่งหรือหลายอย่างแทนผู้ไม่อยู่ก็ได้ กิจการที่ผู้ไม่อยู่มอบหมายให้ตัวแทนเฉพาะ
การจัดการแทน เชาก็สามารถจัดการได้ทุกอย่างตามที่ได้รับมอบหมายแม้แต่ช้อ
ยกเว้น ๖ ข้อตามมาตรา 801 เพราะเมื่อผู้ไม่อยู่ไว้วางใจมอบให้ตัวแทน
กระทำการได้แล้ว กิจหมายก็ต้องเคราะห์ลิกซิช่องเชาไม่ไปก้าวถ่าย ดังนั้นกิจการ
ใดที่ผู้ไม่อยู่มอบหมายให้ตัวแทนเฉพาะการกระทำการทำแทนตัวแทนรับมอบอำนาจที่ว่าไป

ย่อมไม่มีสิ่งใดที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยได้

ผู้ไม่ขอรับไม่ได้ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจที่ไว้

เมื่อผู้ไม่มีอยู่จากไปปัดเศษไม่ได้ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจที่ไว้ปีวันมาตรา

48 ប៉ាញ្ញូក្តិវា

"ถ้าบุคคลใดไปเสียภาษีมิล่าเนาหรืออื่นที่อยู่โดยมิได้ตั้งตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากที่ไว้ และไม่มีครรภ์แน่ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือตายไปแล้ว ศาลจะสั่งให้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งไปพลาลงก่อนตามที่จำเป็นเพื่อจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่ชอบด้วยกันได้"

เมื่อเวลาได้ล่วงเลยกับหนึ่งปีนับแต่ワンที่ผู้ไม่มีอยู่ไปเสียจากภูมิลำเนา
หรือถ้าก็ไม่ได้รับข่าวคราวเกี่ยวกับบุคคลนั้นประการใดเลยก็ตี หรือ
หนึ่งปีนับแต่ワンมีผู้พูดเห็นหรือได้ทราบข่าวมาเป็นครั้งหลังสุดก็ตี เมื่อบุคคลตาม
วรรคหนึ่งร้องขอ ศาลจะตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่ขึ้นก็ได้"

มาตรานี้แบ่งการจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อายี่ได้เป็น 2 ระยะคือ

ระยะแรก ให้อ่านจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือร้องต่อศาล เพื่อจัดการทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่จำเป็นไปพลาง ๆ ก่อน หมายความว่าจะต้องขอจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอุปถัมภ์เป็นเรื่อง ๆ เท่าที่จำเป็นในแต่ละครั้งแต่ละเรื่อง เช่น ขอก้อนเงินเพื่อใช้จ่ายในการศึกษาของบุตรประจ้ามีการศึกษา หรือขอค่าใช้จ่ายในการซ้อมแซมบ้านเรือน เมื่อจัดการเสร็จแล้วอ่านใจจัดการกีสันสุดลง มีความจำเป็นต้องจัดการใหม่งักต้องขอให้ม่แต่ละครั้งไปเรื่อย ๆ ระยะแรกที่เริ่มนับตั้งแต่ผู้ไม่จากไปโดยไม่มีกำหนดเวลาจนกว่าศาลมจะตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน เมื่อหายไปครบหนึ่งปี หรือเมื่อผู้ไม่มีอุปถัมภ์นั้นกลับมาหรือตาย ถ้าไม่มีการตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน การจัดจะจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอุปถัมภ์ก็ต้องร้องขอที่จะครั้งดังนี้ตลอดระยะเวลาที่ผู้ไม่มีอุปถัมภ์ยังไม่กลับหรือยังไม่ตาย ถ้ามีการขอร้องโดยไม่ระบุว่าจะทำอะไรจำเป็นอย่างไร เช่น "ขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องท้าพลางที่จำเป็นเพื่อจัดการ

ทรัพย์สินของผู้ไม่อ่อนดังนี้ ศาลย่อมยกฟ้อง"¹

ระยะที่สอง เป็นระยะที่ผู้ไม่อ่อนด

1. จากไป 1 ปีแล้ว และ

2. ไม่มีผู้ใดพบเห็นหรือไม่ได้รับข่าวคราวหรือที่ได้รับข่าวคราวรัง

หลังสุด

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่ง
ตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อ่อนด

การจะต้องร้องขอต่อศาลมามาตรา 48 วรรค 1 ย่อมไม่สะดวก
และอาจจะเสียหายต่อกฎหมายของผู้ไม่อ่อนด เมื่อไม่สามารถจัดกิจการเกี่ยวแก่
ทรัพย์สินได้ทันท่วงที ถ้าผู้ไม่อ่อนดมีทรัพย์สินและกิจการหลายอย่างกฎหมายจึงยอม
ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน
ของผู้ไม่อ่อนดขึ้นก็ได้ ดังนี้เมื่อผู้ไม่อ่อนดไปจากภูมิลำเนาหรือถัดที่อยู่ครบหนึ่งปี โดย
ที่ไม่มีเครเดຍได้รับข่าวคราวของผู้ไม่อ่อนดเลยว่า อ่อนดที่ไหน เป็นตากไรต่อไป
ไร หรือหนึ่งปีนับตั้งแต่มีผู้พบเห็น เช่น นาย ก.ออกจาบ้านวันที่ 1 มกราคม
2540 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2540 ซึ่งมีผู้พบเห็นนาย ก.อยู่แต่หลังจากวันที่ 1
กุมภาพันธ์ ไม่เคยมีผู้ใดพบเห็นหรือได้ข่าวของ นาย ก.อีกเลย หรือหนึ่งปีนับแต่
ได้ทราบข่าวมาเป็นครั้งหลังสุด เช่น นาย ก.ออกจาบ้านวันที่ 1 มกราคม
2540 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2540 นาย ก.ส่งจดหมายมาถึงครอบครัว การนับ
ระยะเวลาหนึ่งปีกรณีแรกให้นับตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2540 ครบ 1 ปีวันที่ 1
มกราคม 2541 ส่วนการนับระยะเวลา 1 ปีกรณีที่ 2 หรือ กรณี 3 ให้นับเวลา
ตั้งแต่วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2540 ครบ 1 ปีวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2541

¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1058/2484.

กฎหมายมิได้บังคับว่าผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่ต้องเป็นบุคคลผู้ใด ดังนั้นศาลจะตั้งบุคคลที่เห็นสมควรผู้ใดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินก็ได้ แต่คงต้องเป็นบุคคลผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและไม่เป็นบุคคลผู้ไร้ความสามารถ เช่นเป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือเป็นบุคคลล้มละลาย

ผู้จัดการทรัพย์สิน

เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร้องขอและศาลมีคำสั่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่ชัั้นแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. อันดับแรก ผู้จัดการทรัพย์สินมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่ ให้เสร็จภายในสามเดือนนับแต่วันทราบคำสั่งแต่งตั้งของศาล และบัญชีทรัพย์สินที่จัดทำขึ้นมาดังต้องมีพยานลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องอย่างน้อยสองคน พยานสองคนนั้นต้องเป็นคู่สมรสหรือญาติของผู้ไม่มีอยู่ซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ถ้าไม่มีคู่สมรสหรือญาติไม่ได้หรือคู่สมรสหรือญาติไม่ยอมเป็นพยานจะให้ผู้อื่นเขียนบัญชีทรัพย์สินต้องทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่ให้เสร็จภายในกำหนดระยะเวลาและมีพยานอย่างน้อยสองคนลงชื่อรับรองความถูกต้องของบัญชีทรัพย์สินด้วย

2. ผู้จัดการทรัพย์สิน มีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปตามมาตรา 801 และมาตรา 802 ตามที่บัญญัติในมาตรา 60 ว่า "ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนแห่งประมวลกฎหมายนี้มาใช้บังคับแก่การจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่โดยอนุโลม" ถ้าผู้จัดการทรัพย์สินเห็นเป็นการจำเป็นจะต้องทำการอันใดอันหนึ่งเกินขอบอำนาจต้องขออนุญาตต่อศาลและเมื่อศาลสั่งอนุญาตแล้วจึงจะกระทำการนั้นได้ (มาตรา 54) หมายความว่า ผู้จัดการทรัพย์สินมีอำนาจจะทำกิจใด ๆ ในทางจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่แทนผู้ไม่มีอยู่ได้ทุกอย่าง ยกเว้นหากข้อตามมาตรา 801 ที่กล่าวแล้วในเรื่องตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป ถ้าผู้จัดการทรัพย์สินเห็นว่าจำเป็นต้องทำการกิจการใด ๆ ในหากข้อดังกล่าว

เช่น เห็นว่าจำเป็นต้องขายทรัพย์สินซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ของผู้ไม่ถูก ต้องขออนุญาตต่อศาลก่อน เมื่อศาลอนุญาตแล้วจึงจะขายได้ แต่ถ้าไร้กรรมสิทธิ์ในเหตุฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยให้ตัวการต้องเสียหาย ผู้จัดการทรัพย์สินก็สามารถที่จะกระทำการได้ ๆ เช่นอย่างไรก็ตามจะพิงกระทำการที่ยอมรับมีอำนาจจะทำได้ทั้งสิ้น เช่น เมื่อได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่ถูก พบว่ามีลูกหนี้ซึ่งถ้าไม่ฟ้องศาลทันทีจะขาดอาชญาความจำเป็นต้องฟ้องศาลเสียก่อนไม่สามารถรอขออนุญาตฟ้องศาล ก็สามารถฟ้องไปก่อนแล้วจึงไปร้องขออนุญาตโดยอ้างเหตุจำเป็นในภายหลัง ชั่งศาลจะใช้คุณพินิจให้ดำเนินการต่อไปหรือถอนฟ้องเสียก็ได้

3. ถ้าผู้ไม่ถูกได้ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการอันใดไว้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการอันเป็นอำนาจเฉพาะการนั้นไม่ได้ แต่ถ้าปรากฏว่าการที่ตัวแทนจัดทำอยู่นั้นอาจจะเสียหายแก่ผู้ไม่ถูก ผู้จัดการทรัพย์สินจะร้องขอให้ศาลถอดถอนตัวแทนนั้นเสียก็ได้ มาตรา 55 ในกรณีที่ผู้ไม่ถูกตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการเพื่อกำกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะ ผู้จัดการทรัพย์สินไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปจัดการเกี่ยวกับกิจการนั้นนั้นได้ เว้นแต่ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการจัดการทรัพย์สินที่ผู้ไม่ถูกมอบอำนาจไว้ให้กระทำไปในทางที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายซึ่งมา ผู้จัดการทรัพย์สินจึงจะมีอำนาจร้องขอต่อศาลให้ถอดถอนตัวแทนเฉพาะการนั้นเสีย ถ้าศาลเห็นว่า ตัวแทนเฉพาะจะจัดการทรัพย์สินในทางที่เสียหาย จริง ๆ ศาลย่อมสั่งถอดถอนตัวแทนนั้นเมื่อศาลสั่งถอดถอนตัวแทนนั้นแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินจึงจะมีอำนาจจัดกิจการในส่วนนั้นได้ เช่น ก. ผู้ไม่ถูกไม่ได้ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปไว้ แต่ได้มอบอำนาจให้ ข. เป็นผู้จัดการดูแลกิจการโรงสีของ ก. อายุ่งเดียว ต่อมาเมื่อศาลสั่งตั้งให้ ค. เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของ ก. ค. สามารถจัดการทรัพย์สินของ ก. ได้ทุกอย่าง ยกเว้นข้อยกเว้นตามมาตรา 801 และกิจการโรงสีของ ก. ชั่ง ข. เป็นผู้จัดการอยู่ แต่ถ้า ค. เห็นว่า ข. จัดการในทางที่

อาจจะเสียหายแก่ทรัพย์สินของ ก. แม้จะยังไม่ถึงกับเกิดความเสียหายขึ้นก็ตาม ค. เมลิกษิร่องขอต่อศาลให้ถอนถอน ช. ออกจากการเป็นผู้จัดกิจกรรมสืบของ ก. ถ้าศาลเห็นชอบกับคำร้องขอของ ค. และส่งถอนถอน ช. ออกเสียจากการเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมสืบกล่าว ค. จึงจะสามารถเข้าไปจัดกิจการในส่วนนี้เพิ่มขึ้นได้

4. มาตรา 56 บัญญติว่า "เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงาน อัยการขอร้อง หรือเมื่อศาลมเห็นสมควรศาลอาจสั่งขอร้องหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) ให้ผู้จัดการทรัพย์สินหาประภันอันสมควรในการจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่ตลอดจนการมอบคืนทรัพย์สินนั้น
- (2) ให้ผู้จัดการทรัพย์สินแตลงถึงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่
- (3) ถอนถอนผู้จัดการทรัพย์สินและตั้งผู้อื่นให้เป็นผู้จัดการทรัพย์สินแทนต่อไป"

ในระหว่างที่เป็นผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่มีอยู่นอกจากจะมีหน้าที่ตามข้อ 1 แล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินซึ่งอาจจะต้องกระทำการตามข้อ 4 (1) และ (2) ตามค่าสั่งของศาลก็ได้ ถ้าและผู้จัดการทรัพย์สินจัดการทรัพย์สินในทางที่เสียหาย หรือไม่สามารถปฏิบัติตามค่าสั่งของศาลใน (1) หรือ (2) ได้ ศาล มีอำนาจถอนถอนผู้จัดการทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

5. การเป็นผู้จัดการทรัพย์สิน กฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าจะต้องมีสิน จ้างร่างวัลหรือไม่ แต่มิกฎหมายกำหนดไว้ว่าศาลจะกำหนดบ่าเนื้อก็ได้ ถ้า ศาลไม่ได้กำหนด ผู้จัดการทรัพย์สินจะร้องขอเงogrก็ได้ และศาลมีอำนาจสั่ง งด ลด เพิ่ม หรือกลับให้บ่าเนื้อกก็ได้ ผู้จัดการทรัพย์สินได้ตามควรแก่กรณี ตามมาตรา 57 ที่บัญญติว่า "ในค่าสั่งตั้งผู้จัดการทรัพย์ ศาลจะกำหนดบ่าเนื้อให้แก่ผู้จัดการ ทรัพย์สินให้แก่ผู้จัดการทรัพย์สินโดยจ่ายจากทรัพย์ของผู้ไม่มีอยู่นั้นก็ได้ ถ้าศาลมิได้ กำหนด ผู้จัดการทรัพย์สินจะร้องขอต่อศาลให้กำหนดบ่าเนื้อในภายหลังก็ได้

ถ้าผู้จัดการทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอ
หรือเมื่อกรณีปรากฏแก่ศาลว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินได้เปลี่ยนแปลง
ไปศาลมจะสั่งกำหนดบ่าหนึ่ง งด ลด เพิ่ม หรือกลับให้บ่าหนึ่งแก่ผู้จัดการทรัพย์สิน
อีกครั้งได้"

บ่าหนึ่งที่ศาลสั่งจ่ายให้แก่ผู้จัดการทรัพย์สินนี้นำมาจากทรัพย์สินของผู้ไม่
อยู่นั่นเอง ส่วนใหญ่มักเป็นตัวเงินแต่กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าเป็นสิ่งใด ซึ่งถ้าศาลตั้ง^{ให้คู่สมรสหรือผู้สืบสันดานของผู้ไม่อยู่ เป็นผู้จัดการทรัพย์สินหากศาลมิได้กำหนดบ่าหนึ่ง}
ให้ก็มักไม่มีการร้องขอแต่ถ้าตั้งผู้อื่นก็สมควรที่จะกำหนดบ่าหนึ่งให้และถ้าไม่กำหนด
เชาที่จะร้องขอเพราะด้วยต้องมีค่าใช้จ่ายในการจัดการด้วย

การสั่นสุดการเป็นผู้จัดการทรัพย์สิน

มาตรา 58 บัญญัติว่า "ความเป็นผู้จัดการทรัพย์สินย่อมสั่นสุดลงในกรณี
ดังต่อไปนี้

- (1) ผู้ไม่อยู่นั่นกลับมา
- (2) ผู้ไม่อยู่นั่นมิได้กลับมาแต่ได้จัดการทรัพย์สินหรือตั้งตัวแทนเพื่อจัด

การทรัพย์สินของตนแล้ว

- (3) ผู้ไม่อยู่ถึงแก่ความตายหรือศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสถาปัตย
- (4) ผู้จัดการทรัพย์สินลาออกจากหรือถึงแก่ความตาย
- (5) ผู้จัดการทรัพย์สินเป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

สามารถ

- (6) ผู้จัดการทรัพย์สินเป็นบุคคลล้มละลาย
- (7) ศาลออกถอนผู้จัดการทรัพย์สิน"

การเป็นผู้จัดการทรัพย์สินจะสั่นสุดลงตามข้อใดข้อหนึ่งในมาตรา 58

(1)-(7) คือ

1. ผู้ไม่มีสูกัดนามหรือสั่งจัดการทรัพย์สินของหรือตั้งตัวแทนของเขากันมา ความจำเป็นจะต้องมีผู้จัดการทรัพย์สินที่ศาลตั้งจึงหมวดไปโดยปริยาย ทำให้อ่านใจหน้าที่จัดการทรัพย์สินลื้นสุดลงไปด้วย
2. ผู้ไม่มีสูกัดแก่ความตายหรือศาลสั่งให้เป็นคนสาปสูญ (ตายโดยผลของกฎหมาย) สิทธิหน้าที่ของผู้ไม่มีสูกัดยอมหมดลง สิทธิหน้าที่ฯ ไม่ใช่เป็นการเฉพาะตัวโดยแท้ของผู้ไม่มีสูกัดรวมทรัพย์สินของเขาย่อรวมกอดด้วยสังกायากซึ่งทายาทของเขาก็ต้องจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของตนได้ไม่ต้องมีผู้จัดการทรัพย์สิน
3. ผู้จัดการลาออกหรือตาย เป็นกรณีที่ผู้จัดการทรัพย์สินไม่ประสงค์จะจัดการทรัพย์สินต่อไปขายย่อรวมมีสิทธิที่จะลาออกได้ หรือในกรณีที่เขาตาย สิทธิหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งอ่านใจหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สินย่อรวมลื้นสุดลงทันที
4. ผู้จัดการทรัพย์สินเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ สามารถหรือเป็นบุคคลล้มละลาย จนไร้ความสามารถท่านติกรรมเป็นโน้มนี้ยะหรือนางกรณีเป็นโน้มนี้ะ ส่วนคนเสมือนไร้ความสามารถ ท่านติกรรมที่สำคัญหลายประการเป็นโน้มนี้ยะ และคนล้มละลายกฎหมายห้ามจัดการทรัพย์สินทุกชนิด ดังนี้ถ้าผู้จัดการทรัพย์สินมีสถานะดังกล่าวย่อรวมหมดสิทธิหน้าที่ในการจัดการทรัพย์สิน
5. ศาลสั่งถอดถอนผู้จัดการทรัพย์สิน กรณีที่เกิดจากความบกพร่องของตัวบุคคลผู้จัดการทรัพย์สินนั้นเองจนถึงขนาดที่ศาลต้องสั่งถอดถอน เมื่อการเป็นผู้จัดการทรัพย์สินลื้นสุดลงเพราะเหตุที่เขามาออกตาย เป็นคนไร้ความสามารถ เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถหรือล้มละลาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 59 บัญญติให้ตัวผู้จัดการทรัพย์สินหรือทายาทหรือผู้จัดการมรดกผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ เจ้านักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของผู้จัดการทรัพย์สิน แล้วแต่กรณีจะต้องแจ้งให้ศาลทราบถึงความลื้นสุดนี้โดยมิชักช้าเพื่อศาลจะได้มีคำสั่งเกี่ยวกับผู้จัดการทรัพย์สินต่อไปตามที่เห็นสมควร ในระหว่างเวลาดังกล่าวนั้น บุคคลดังกล่าวจะต้องจัดการตาม

ควรแก่พฤติการณ์เพื่อรักษาประยุกต์ของผู้ไม่อยู่จนกว่าจะได้ส่งมอบทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดตามที่ศาลจะได้มีค่าสั่ง หมายความว่า กฎหมายบังคับให้บุคคลต่อไปนี้คือ

1. ในกรณีที่ผู้จัดการลาออกจากตัวของเขาร่อง
2. กรณีเข้าตายให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกของเขาร่อง
3. กรณีเป็นคนไร้ความสามารถให้ผู้อนุบาลร่อง
4. กรณีเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถให้ผู้พิทักษ์และร่อง
5. กรณีเป็นบุคคลล้มละลายให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ร่อง
6. หรือให้ผู้มีหน้าที่ดูแลทรัพย์สินของผู้จัดการทรัพย์สินแล้วแต่กรณี มีหน้าที่ต้องกระทำการที่ดูแลทรัพย์สินของผู้จัดการทรัพย์สินแล้วแต่กรณี มีหน้าที่ต้องกระทำการที่ดูแลส่องประการดื้อ

ก. แหลงให้ศาลมารบถึงการลั่นสุดของความเป็นผู้จัดการทรัพย์สินโดยเร้า แต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ว่าต้องแหลงภายในกี่วันเพื่อที่ศาลจะได้มีค่าสั่งเกี่ยวกับผู้จัดการทรัพย์สินต่อไปตามที่ศาลมีหน้าที่มีอำนาจ เร้า รวมทั้งสั่งให้มอบทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งด้วย

ข. ระหว่างเวลาที่การเป็นผู้จัดการทรัพย์สินลั่นสุดลงและศาลมีค่าสั่ง ไม่มีค่าสั่งให้เกียวกับเรื่องตั้งผู้จัดการทรัพย์สินหรือสั่งให้มอบทรัพย์สินแก่ผู้ใดผู้หนึ่งบุคคลตาม ข้อ 1-6 ในมาตรา 59 แล้วแต่กรณีมีหน้าที่ต้องจัดการตามสมควรแก่พฤติการณ์เพื่อรักษาทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ด้วย จะละเอียดเมื่อได้

ระยะที่สามระยะเวลาที่ถือว่าผู้ไม่อยู่ถึงแก่ความตาย

ระยะแรกที่ผู้ไม่อยู่หายไปยังไม่ทราบหนึ่งปีการจัดการพลาสที่จำเป็น เกียวกับทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ในคราว ๆ ไป ระยะที่สองเมื่อเวลาได้ล่วงเลยไปหนึ่งปีบ้างแต่วันที่ผู้ไม่อยู่จากไปหรือหนึ่งปีบ้างแต่วันที่ได้มีผู้พบเห็นหรือได้ข่าวมาเป็นครั้งหลังสุด อาจจะมีการร้องขอตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ขึ้นมาก็ได้ถ้าไม่ตั้งผู้จัดการทรัพย์สินก็ใช้วิธีตามระยะแรกต่อไปได้ ระยะที่สามเมื่อผู้ไม่อยู่จาก

ไปนานจนน่าที่จะถึงแก่ความตายแล้ว เป็นระยะเวลาที่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ผู้ไม่อยู่เป็นคนสาปสูญ คือตายโดยนิติธรรมหรือตายโดยผลของกฎหมาย ทำให้ลิขิธันนาทีต่าง ๆ สิ้นสุดลงและตกทอดไปยังทายาทของเข้าตามควรแก่กรณี เช่นเดียวกับการที่เขาก็ถึงแก่ความตายการส่งให้บุคคลใดเป็นคนสาปสูญนั้นเป็นแค่เพียงข้อสันนิษฐานว่าผู้ไม่อยู่ถึงแก่ความตายเพราหลายไปนานไม่ทราบว่าตายหรือเป็น

หลักเกณฑ์ในการเป็นคนสาปสูญ มีบัญญัติได้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 61 ว่า

"ถ้าบุคคลใดไปเสียจากภัยมิล่าเนาหรือถินที่อยู่และไม่มีครรภ์แล้วว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ตลอดระยะเวลาปี เมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาปสูญก็ได้"

ระยะเวลาตามวาระหนึ่งให้ลดเหลือสองปี

(1) นับแต่วันที่การรับหรือส่งครรภ์สิ้นสุดลง ถ้าบุคคลนั้นอยู่ในการรับหรือส่งครรภ์

(2) นับแต่วันที่ยานพาหนะที่บุคคลนั้นเดินทางอับปาง ถูกทำลาย หรือสูญหายไป

(3) นับแต่วันที่เหตุอันตรายแก่ชีวิตตามที่ระบุไว้ใน (1) หรือ (2) ได้ผ่านพ้นไป ถ้าบุคคลนั้นตกอยู่ในอันตรายเช่นว่านั้น"

หลักสำคัญในการที่ศาลจะสั่งให้บุคคลใดเป็นคนสาปสูญมีดังนี้

1. บุคคลนั้นไปจากภัยมิล่าเนาหรือถินที่อยู่และไม่มีครรภ์แล้วว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือตาย ตลอดระยะเวลา 5 ปีในกรณีธรรมชาติหรือ 2 ปีกรณีพิเศษ และ

2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอักษาร้องขอต่อศาลให้สั่งให้บุคคล
อยู่นั้นเป็นคนสาปสูญ และ

3. ศาลสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสาปสูญ

1. บุคคลผู้นี้ไปจากภูมิลำเนาเป็นระยะเวลา 5 ปีหรือ 2 ปีกรณี

พ.ศ.๖๙ เมื่อบุคคลผู้ใดไปเสียจากภูมิลำเนาต่อสถานที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญของ
เข้า หรือไปจากถิ่นที่อยู่ซึ่งได้แก่สถานที่อยู่ปัจจุบันของตน โดยไม่มีครรภ์แน่ว่าเป็น
หรือตาย ไม่รู้ชื่อครัว ลูก อายุ

ก. เป็นกรณีปกติ เช่น ไปค้าขายต่างเมืองเดินทางไปธุระธรรมดานะ
ไปต่างประเทศตามปกติวิสัยอาจจะเคยล่องข้าวมาบ้างหรือไม่เคยล่องข้าวมาเลย
เป็นระยะเวลา 5 ปีเต็ม นับแต่มีผู้พบเห็นหรือได้ช่าวครั้งหลังสุด การนับระยะเวลา
เวลา 5 ปี ให้นับวันถัดจากวันที่จากไปหรือถัดวันที่มีผู้พบเห็นหรือถัดวันที่ได้ช่าว
คราวครั้งหลังสุด เพราฯในวันเวลาตั้งกล่าวเชาซึ่งมีชีวิตอยู่ เช่น นาย ก. ออก
เดินทางจากบ้านไปวันที่ 1 มกราคม 2540 แล้วหายไปตลอดเลย การนับระยะเวลา
เวลา 5 ปีเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 2 มกราคม 2540 ครบ 5 ปี วันที่ 1 มกราคม
2545 หรือกรณีเดียวกันนี้ถ้าเข้าเชียนจดหมายลงวันที่ 30 มกราคม 2540 ว่า
เขากำลังอยู่ ณ ที่ได้ที่หนึ่งจดหมายมาถึงบ้าน วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2540 การ
เริ่มนับระยะเวลา 5 ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2540 เพราฯวันที่ 30
มกราคม 2540 เชาซึ่งมีชีวิตอยู่เข้าจะหายไปครบ 5 ปีในวันที่ 30 มกราคม
2545 ตามหลักการนับระยะเวลาในมาตรฐาน 193/3 วรรค 2 และ 193/5
วรรค 2 ที่ว่า "ถ้ากำหนดระยะเวลาเป็นวันสปดาห์ เดือนหรือปีได้นับวันแรก
แห่งระยะเวลานั้นรวมเข้าด้วยกัน เว้นแต่...." และ "ถ้าระยะเวลาไม่ได้
กำหนดนับแต่วันต้นแห่งสปดาห์ วันต้นแห่งเดือนหรือปี ระยะเวลาจะอ้มลื้นสุดลง
ในวันก่อนหน้าจะถึงวันแห่งสปดาห์ เดือนหรือปีสุดท้าย อันเป็นวันตรงกับวันเริ่ม
ระยะเวลาดัง..." หรือ

๙. กรณีพิเศษ คือ ผู้ที่อยู่ในการรับหรือการส่งค่า เช่น

ทหาร ตัวรวม เจ้าหน้าที่ประจำสำนักรับ ผู้ลื่อข่าวส่งค่า แพทย์ พยาบาล ฯลฯ และวายาไปเนื่องในการรับหรือการส่งค่านั้น นับแต่การรับหรือส่งค่า สัมภาระ 2 ปี การนับระยะเวลา 2 ปีตามที่นับตั้งแต่วันที่การรับหรือ ส่งค่า สัมภาระ 2 ปี เป็นแพทย์ประจำสำนักรับเกิดขึ้นในวันที่ 27 ตุลาคม 2500 และสัมภาระในวันนั้นเอง นาย ก. หายไปต้องเริ่มนับแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2540 ไปอีก 2 ปี ครบกำหนดวันที่ 26 ตุลาคม 2542 เพราจะข้อ นักกฎหมายให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่การรับสัมภาระไป และ ก.หายไปนั้นวันที่ 27 ตุลาคม 2540 นั้นเอง ส่วนกรณีขานพาหนะอัปปางถูกทำลายหรือสูญหาย ก. เช่น กันให้นับแต่วันเกิดเหตุ เช่น ก.เดินทางโดยเครื่องบินผ่านสามเหลี่ยมเมอร์- มิวด้าและเครื่องบินสูญหายไปจากจุดที่ตั้งในวันที่ 3 มีนาคม 2540 การเริ่มนับระยะเวลา 2 ปีเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม 2540 ครบ 2 ปีวันที่ 2 มีนาคม 2542 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอค่าเสียด้วย

ผู้ที่เดินทางโดยขานพาหนะ เช่น โดยสารเรือ รถ เครื่องบิน และ พาหนะนั้นเกิดสูญหายหรืออัปปางถูกทำลาย และไม่พบตัวผู้นั้นอีกเลย นับแต่วัน เกิดเหตุ 2 ปี เช่น เรือล่ม รถยนต์รถบรรทุก เครื่องบินตก ฯลฯ

ผู้ที่เกิดเหตุอันตรายแก่ชีวิต จะโดยประการใจก็ตาม เช่นจรวดล้ม ถูกลักตัวเรียกค่าไถ่ ตกลงที่ในการจราจรมีคนตายคนหาย อุบัติเหตุไฟไหม้ น้ำท่วม ฯลฯ นับแต่วันที่เกิดเหตุอันตรายแก่ชีวิตเหล่านั้น 2 ปี การนับระยะเวลา 2 ปีในกรณีเกิดอันตรายแก่ชีวิตโดยประการใด ๆ ก็ให้นับแต่วันที่เกิดเหตุนั้น เป็นต้นไป แต่ทั้งนี้ต้องดูตามควรแก่กรณีด้วย เช่น ก.ถูกลักตัวไปเรียกค่าไถ่ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2540 และวายาไปเลยการนับระยะเวลา 2 ปีเริ่มนับตั้งแต่วันที่ถูกลักตัวไป แต่ถ้าโจรให้ ก. เจรจาภบครอบครัวในวันที่ 8 มีนาคม 2540

แสดงว่า เขาชั้งมีชีวิตอยู่รับถึงวันที่ 8 และนับจากนั้นไม่ได้รับข่าวคราวหรือมีผู้พูดเห็นอีกเลย การันต์ระยะเวลา 2 ปีนั้นต้องนับตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2540 เป็นต้นไป เพราะวันที่ 8 มีนาคม เขายังมีชีวิตอยู่

2. บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้บุคคลผู้นั้นเป็นคน sap สูญ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีลักษณะร้องขอตามมาตรา 61 น กฎหมายนี้ได้ระบุไว้ว่าคือบุคคลผู้ใด แต่นั่นก็ติศาสตร์มีความเห็นว่าหมายความถึงผู้ที่เกิดมีลักษณะจากการตายของผู้ไม่อยู่ เช่น ทายาทโดยธรรมหรือโดยพินัยกรรมของเข้า หรือบุคคลผู้ต้องเสียลักษณะทางประการจากการตายของผู้ไม่อยู่ เช่น เจ้าของภารทรพย์ซึ่งทำสัญญาให้ผู้ไม่อยู่มีลักษณะ ฯ อยู่เนื้อรพย์สินของเข้าตลอดชีวิตของผู้ไม่อยู่ ถ้าผู้ไม่อยู่ถูกศาลสั่งให้เป็นคน sap สูญเข้าจะได้ใช้กรพย์สินโดยปราศจากภาระใด ๆ

นอกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้วผู้ที่มีลักษณะร้องขอต่อศาลให้ผู้ไม่อยู่เป็นคน sap สูญก็คือพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นทนายของแผ่นดินก็มีลักษณะร้องขอเช่นเดียวกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. ศาลมีคำสั่งให้ผู้ไม่อยู่เป็นบุคคล sap สูญ ศาลจะสั่งให้บุคคลผู้ไม่อยู่เป็นคน sap สูญต่อเมื่อเขายายไปครบ 5 ปี กรณีธรรมด้า หรือ 2 ปี ในกรณีพิเศษและมีผู้ร้องขอให้สั่งให้เข้าเป็นคน sap สูญทราบได้ยังไม่มีคำสั่งศาลให้เป็นบุคคล sap สูญ ก็ยังไม่ถือว่าผู้ไม่อยู่ถึงแก่ความตายแม้ว่าเขายายไปเกิน 5 ปี กรณีธรรมด้าหรือเกิน 2 ปีกรณีพิเศษ และการที่ศาลจะสั่งให้บุคคลผู้ใดเป็นคน sap สูญจะต้องใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบว่าบุคคลผู้ไม่อยู่หายไปโดยไม่มีเครื่องหมายว่าเป็นหรือตายจริง ๆ ตลอดระยะเวลา 5 ปีหรือ 2 ปี จริง ๆ และมีเหตุผลสมควรเชื่อได้ว่าเขายายแล้ว เพราะการที่ศาลสั่งให้บุคคลได้เป็นบุคคล sap สูญนั้นถือว่าเขายายมีผลให้ลิขิตและหน้าที่เก็บทั้งหมด เว้นแต่ลิขิตในเรื่อง

การสมรส ลิขิหน้าที่ของเขาก็มืออยู่ต้องตกทอดไปยังพญาท ยกเว้นลิขิและหน้าที่ซึ่งเป็นการเฉพาะตัวโดยแท้จริง

อนึ่ง แม้ว่าจะพิสูจน์ได้ว่าผู้ไม่มีอยู่หายไปครบ 5 ปีกรณีเดียวกันตามหลักเกณฑ์แล้วก็ตามศาลอาจจะไม่สั่งให้เป็นคนสาปสูญก็ได้ เพราะมีเหตุผลอย่างอื่นไม่จำเป็นต้องสั่งตามคำขอทุกรายที่ไป

ผลของการเป็นคนสาปสูญ เมื่อศาลมีสั่งให้บุคคลใดเป็นคนสาปสูญ

มีผลดังนี้ด้วย

1. ถือว่าเข้าถึงแก่ความตาย
2. มีการจัดการเกี่ยวกับสถานะในครอบครัวใหม่

1. เมื่อศาลมีคำสั่งให้บุคคลใดเป็นคนสาปสูญให้ถือว่าเข้าถึงแก่ความ

ตาย มาตรา 62 บัญญัติว่า "บุคคลซึ่งศาลได้มีคำสั่งให้เป็นคนสาปสูญถือว่าถึงแก่ความตาย เมื่อครบกำหนดระยะเวลาเดียวกับที่ระบุไว้ในมาตรา 61" หมายความว่า "คำสั่งแสดงการสาปสูญของศาลนั้นให้มีผลขึ้นหลังไปตามกำหนดระยะเวลาเมื่อครบ 5 ปีหรือ 2 ปีแล้วแต่กรณี ไม่ได้ถือว่าผู้ไม่มีอยู่ตาย เมื่อวันที่ศาลสั่งหรือวันที่ได้ช่าวคราวครั้งหลังสุดหรือวันที่หายไปจากภูมิลำเนาหรือถัดไปอยู่ ตัวอย่าง นายนิตินักศึกษาคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยไปเข้าค่ายรับนองใหม่ที่โรงเรียนวัดหมู่ลี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2540 นายนิติได้กลับหนีเข้ามาขออาศัยอยู่กับพระที่วัดทบุรีบอกว่าถูกทำร้าย หลังจากนั้นก็กลับเข้าค่ายใหม่และซ่อนตัวอยู่กับนายอาศัยอยู่กับพระอีก 2 วัน จนถึงวันที่ 18 กรกฎาคม 2540 จึงบอกกับพระว่าจะกลับบ้าน ปรากฏมีผู้พบว่าผู้นี้ถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงที่ปืนน้ำมันห่างจากวัดประมาณ กิโลเมตร เมื่อชาวบ้านเข้าไปสอบถามกลุ่มคนที่ทำร้ายบอกว่าไม่มีอะไรเป็นการซ้อมรับนอง ต่อมานายนิติหายไปไม่มีผู้ใดพบเห็นไม่รู้ว่าเป็นหรือตาย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่นนิติธรรมชาติของนายนิติมีลิขิร้องขอต่อศาลให้นายนิติเป็นคนสาปสูญตามมาตรา 61(3) คือนับแต่วันที่เหตุอันตราย

แก้ชีวิตนอกจากที่ระบุไว้ใน (1) หรือ (2) ได้ผ่านพ้นไปถ้าบุคคลผู้นั้นตกอยู่ใน อันตราย เช่นว่านั้น หมายความว่าเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 19 กรกฎาคม 2540 อันเป็นวัน สัตว์จากวันที่การทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงได้ผ่านพ้นไป ครบกำหนด 2 ปีวันที่ 18 กรกฎาคม 2542 จึงเริ่มนับตั้งแต่วันนั้นเป็นคนสาปสูญตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2542 สมมตินายมลบิดาของนายนิติยังมีความหวังว่าบุตรชายอาจ จะไม่ตาย จึงไม่ปร้องขอต่อศาลเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว รอจน เวลาผ่านไป 10 ปี จึงมาปร้องขอต่อศาลในวันที่ 15 กรกฎาคม 2551 ศาลสั่ง ให้นายนิติ เป็นคนสาปสูญวันที่ 10 ตุลาคม 2551 ดังนี้ตามกฎหมายต้องถือว่านาย นิติถึงแก่ความตายในกรณีพิเศษเมื่อครบ 2 ปี คือ ถึงแก่ความตายวันที่ 18 2542 คือมีเหตุบุกหลายอย่างว่าเขาไม่ได้หายจากภูมิลำเนาหรือถูกท้อแท้ตามธรรมชาติ แต่ถูกทำร้ายตามคำบอกรเล่าของพระและผู้ที่พบเห็นว่าถูกทำกรอย่างรุนแรงถึง 2 ครั้ง โดยครั้งหลังมีผู้พบเห็นถูกทำร้ายในวันที่ 18 กรกฎาคม 2540 ไม่ถือ ว่านายนิติตายตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2540 หรือวันที่ศาลสั่งคือวันที่ 10 ตุลาคม 2540 หรือวันที่นายมลขอร้องคือวันที่ 15 กรกฎาคม 2551 แต่ถ้าหาก ต่อมามีคดีชั้นถึงศาลประชุมข้อเท็จจริงว่านายนิติตายตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2540 แล้ว ถ้าหากบิดาของนายนิติร้องขอต่อศาล ๆ ต้องเพิกถอนคำสั่งสาปสูญ ได้และถือว่านายนิติถึงแก่ความตายตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2540 ตามความ เป็นจริง

หลักสำคัญอีกข้อหนึ่งในการที่จะสั่งว่าบุคคลใดเป็นคนสาปสูญได้นั้นก็ คือ ต้องเป็นกรณีที่ไม่ทราบว่าเขายังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว ถ้าทราบแน่ว่าเขายังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว ถ้าทราบแน่ว่าเขายังไม่พบร่องรอย ต้องคิดว่า เขายังคงอยู่ในวันที่ตายจริง ไม่ต้องมีการร้องขอให้ศาลสั่งให้เป็นคนสาปสูญอีก หรือ ถ้าพบว่าเขายังไม่ตายแต่ไม่ได้กลับถิ่นที่อยู่หรือภูมิลำเนาก็จะร้องขอให้สาปสูญ ไม่ได้เช่นกัน

ตัวอักษรค่าสั่งศาลให้ผู้ไม่ชอบเป็นคนสาปสูญ

ประกาศศาลแพ่ง

เรื่อง ค่าสั่งให้นายกองสุข บุญเตี้ย และ^น
นางสาวสันิก เรื่องเดช เป็นคนสาปสูญ

คดีหมายเลขคดีที่ 6044/2517

คดีหมายเลขแดง ที่ 6610/2517

ด้วยนางทองศรีหรือสี เรื่องเดช ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่ 41 หมู่ที่ 2
ถนนสุขสวัสดิ์ แขวงราชธนรบดี เขตราชธนรบดี กรุงเทพมหานคร ได้ยื่น
ค่าร้องต่อศาลนี้ว่า นายกองสุข บุญเตี้ย สามีผู้ร้องและนางสาวสันิก เรื่องเดช
บุตรของผู้ร้องได้ไปจากบ้านอันเป็นภูมิลำเนาถ้วนที่อยู่เมื่อ 20 ปี และเลยมาแล้ว
โดยไม่มีใครทราบว่าเป็นตายร้ายดื้อย่างไร จึงขอให้ศาลมีค่าสั่งว่า นายกองสุข^น
บุญเตี้ย และนางสาวสันิก เรื่องเดช เป็นคนสาปสูญ

ศาลได้ทำการไต่สวนแล้วได้ความดังกล่าว เห็นว่า นายกองสุข^น
บุญเตี้ย และนางสาวสันิก เรื่องเดช ได้ไปจากบ้านอันเป็นถ้วนที่อยู่เกินกว่า 7 ปี
แล้วโดยไม่มีผู้ใดทราบแน่ว่าเป็นตายร้ายดื้อย่างไร จึงมีค่าสั่งว่า นายกองสุข^น
บุญเตี้ย และนางสาวสันิก เรื่องเดช เป็นคนสาปสูญตาม ป.พ.พ.มาตรา 64

ประกาศ ณ วันที่ 18 กันยายน 2517

สมประสงค์ พานิชอัตรา

ผู้พิพากษา

หมายเหตุ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 64 เดิม แก้ไข^๑
เปลี่ยนแปลงใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นมาตรา ๖๑ และเปลี่ยนกำหนดระยะเวลา
เดิมจาก ๗ ปี และ ๓ ปี เป็น ๕ ปี และ ๒ ปี

2. เรื่องสถานะในครอบครัว

ก. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1501 นัยว่า
"การสมรสสั่นสุดลงด้วยความตาย การหย่าหรือศาลาพิพากษาให้เพิกถอน" และ
มาตรา 1516 นัยว่า "เหตุฟ้องหย่ามีดังต่อไปนี้....."

^๒(๕) สามีหรือภรรยาถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาปสูญหรือไปจากภูมิ-
ล่าเนาหรือถูกทิ้งอยู่เป็นเวลาเกินสามปีโดยไม่มีครรภ์รวมนั่นว่าเป็นตายร้ายดี
อย่างไรอีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้ . . . ”

ตั้งกล่าวแล้วว่าเมื่อศาลอสังให้บุคคลใดเป็นคน sap สูญภัยหมายถือ
ว่าเขาก็คงแก่ความตาย หมายความว่าตายโดยผลของภัยหมายซึ่งน่าจะเป็นเหตุ
ให้การสมรสสันสุดลงตามมาตรา 1501 แต่มาตรา 1516 บัญญัติไว้อย่างที่ดูเจน
โดยเฉพาะว่า “สามีหรือภริยาถูกศาลอสังให้เป็นคนไร้ความสามารถอีกฝ่ายหนึ่ง
ฟ้องหย่าได้” จะเห็นว่าในเรื่องการสมรสมีภัยหมายระบุไว้ชัดเจนว่าการสมรส
ไม่สันสุดลงเพราการเป็นคน sap สูญแต่เป็นเพียงเหตุฟ้องหย่าเท่านั้น

๙. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1566 นัยว่า
“บุตรชั่งยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดา

อ่านจากกรอบของอยู่กับบิดาหรือมารดาในการนัดดังต่อไปนี้

1. มาตราหรือบันดาต้าย
 2. ไม่แน่นอนว่ามาตราหรือบันดามีชีวิตอยู่หรือตาย
 3. " "

หมายความว่าการฟื้นฟูทรัพยากร่องน้ำทึบบิดาและมาตรการด้านอื่นร่วมกัน อำนวย

ปกครองจะตอกย้ำกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพียงลำพังในกรณี อีกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือไม่แน่นอนว่าซึ่งมีชีวิตอยู่หรือตายเท่านั้น

มาตรา 1566 มิได้ระบุชัดเจน อำนาจปักครองตกแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกรณีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคนสูบสูญ แต่การสาปสูญ กฤษณาธิคือว่าถึงแก่ความตายตามมาตรา 62 ประการหนึ่ง และมาตรา 1566 กำหนดว่า อำนาจปักครองอยู่กับบิดาหรือมารดากรณีอีกฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตายประการหนึ่งหรือแม้จะไม่ถึงกับตายเป็นแต่ไม่แน่นอนว่ามีชีวิตอยู่หรือตายแล้วก็ให้อำนาจปักครองตกอยู่กับฝ่ายที่ยังคงอยู่ไม่ตาย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในกรณีคนสูบสูญเป็นบิดาหรือมารดา ซึ่งใช้อำนาจปักครองบุตรผู้เข้าร์อยู่แล้ว สถานการเป็นผู้ใช้อำนาจปักครองย้อมสื้นสุดลงนับแต่วันที่ครบกำหนด 5 ปีหรือ 2 ปีตามมาตรา 61 บิดามารดาที่เหลืออยู่เป็นผู้ใช้อำนาจปักครองแต่เพียงผู้เดียว จะเห็นว่าเรื่องนี้ต่างกันเรื่องการสมรส

ค. เรื่องมรดก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1602 บัญญัติว่า "เมื่อบุคคลได้ต้องถือว่าถึงแก่ความตายตามค่าว่ามในมาตรา 62 แห่งประมวลกฎหมายมรดกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้น....."

หมายความว่าในวันที่บุคคลผู้ใดเป็นคนสูบสูญหรือถือว่าตายแล้ว ลิกขิทันที ๆ มีต่อกรรพ์สินจะสืบสุดลงและตกทอดไปยังทายาทของเขาก็โดยทันที

การถอนค่าสั่งแสดงการสาปสูญ

ค่าสั่งแสดงการสาปสูญนั้นอาศัยความไม่รู้ว่าผู้ที่หายไปเป็นหรือตาย ดังนั้นถ้าต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงว่า

ก. เช้ายังไม่ตาย

๙. ตายแล้วแต่ไม่ได้ตายตามกำหนดระยะเวลา 5 ปีหรือ 2 ปีตามที่กฎหมายระบุไว้ ก็ควรจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งแสดงการสถาปัตยนิ้นเสีย เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามที่เป็นจริงและเพื่อความยุติธรรมแก่ตัวของบุคคลผู้นี้เอง ถ้าเช่นข้างไม่ตายหรือต่อบุคคลผู้เป็นพากษาที่หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามแต่กรณี

ในเรื่องนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 63 บัญญัติไว้ว่า "เมื่อบุคคลผู้ถูกศาลสั่งให้เป็นคนสถาปัตยนิ้นเองหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลและพิสูจน์ได้ว่า บุคคลผู้ถูกศาลสั่งให้เป็นคนสถาปัตยนิ้นยังคงมีชีวิตอยู่ก็ได้หรือว่าตายในเวลาอื่นผิดไปจากเวลาดังระบุไว้ในมาตรา 62 ก็ตี ให้ศาลมติค่าสั่งให้เป็นคนสถาปัตยนิ้น แต่การตัดสินนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงความสมบูรณ์แห่งการทำลายอันได้กำลงไปโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสถาปัตยนิ้นถึงเวลาตัดสินนั้น"

บุคคลผู้ได้ทรัพย์สินมาเนื่องแต่การที่ศาลอัสั่งให้บุคคลได้เป็นคนสถาปัตยนิ้นเสียสิทธิของตนไป เพราะศาลอัสั่งตัดสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนสถาปัตยนิ้น น่าบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะความไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม"

จากมาตรา 63 จะเห็นได้ว่า เมื่อ

1. เมื่อบุคคลผู้ถูกศาลอัสั่งให้เป็นคนสถาปัตยนิ้ง ไม่ตาย หรือตายแล้ว แต่ไม่ได้ตายเมื่อครบ 5 ปีหรือ 2 ปี ตามกฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา 62

2. ตัวของบุคคลผู้นี้เองกรณีที่เขายังมีชีวิตอยู่หรือบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามมาตรา 61 หรือพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลขอให้เพิกถอนค่าสั่งแสดงการสถาปัตยนิ้น และ

3. เมื่อความจริงปรากฏแน่ชัดตามข้อ 1 แล้วใช้ร ศาลมีหน้าที่ต้องเพิกถอนค่าสั่งแสดงการสถาปัตยนิ้นเสียไม่ต้องใช้คุ้ลยพินิจ

ตัวอักษรค่าสั่งศาลถอนค่าสั่งและการฟ้าปลดสูญ

ประกาศศาลแพ่ง

คดีหมายเลขคดีที่ 6044/2517

คดีหมายเลขแดงที่ 6610/2517

ด้วยตามค่าสั่งของศาลแพ่งลงวันที่ 18 กันยายน 2517 ให้นางสาว
สนิก เรืองเดช ซึ่งได้ไปจากบ้านอันเป็นถิ่นที่อยู่เกินกว่า 7 ปีแล้วเป็นคนสาปสูญ
นั้น บัดนั้นนางทรงศรีหรือสี เรืองเดช ได้ยื่นคำร้องต่อศาลว่า นางสาวสนิก^๑
เรืองเดชได้ออกจากบ้านไปอยู่ภูเก็ตและเพิ่งกลับมาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ได้ 2
ปีแล้ว โดยมิได้กลับไปอยู่บ้านของผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องเข้าใจผิด จึงขอให้ศาลมีสั่ง^๒
เพิกถอนค่าสั่งให้นางสาวสนิก เรืองเดชเป็นคนสาปสูญ

ศาลได้ทำการไต่สวนแล้ว ได้ความว่านางสาวสนิก เรืองเดช ยังมี
ชีวิตอยู่ จึงให้ถอนค่าสั่งศาลแพ่งลงวันที่ 17 กันยายน 2517 นี้เสีย ตาม
ป.พ.พ.มาตรา 66

ประกาศ ณ วันที่ 28 มกราคม 2518

สมประสงค์ พานิชอัตรा

ผู้พิพากษา

หมายเหตุ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 เดิมแก้ไข^๓
เปลี่ยนแปลงใหม่ พ.ศ. 2535 เป็นมาตรา 63

ผลของการที่ศาลสั่งถอนค่าสั่งให้เป็นคนสาปสูญ

เมื่อศาลมีค่าสั่งถอนค่าสั่งเดิมที่ให้บุคคลใดเป็นคนสาปสูญแล้ว ย่อมจะมีผลให้บุคคลสาปสูญได้ลิขิหน้าที่ที่สูญเสียไปกลับมาทั้งหมด ในกรณีที่เขายังไม่ตาย และกรณีที่เขายตายผิดเวลา ก็จะมีผลให้ต้องมีการแบ่งทรัพย์มรดกกันใหม่ระหว่างทายาทตามเวลาที่เขายตายจริง ๆ ซึ่งพอจะแยกผลการถอนค่าสั่งแสดงการสาปสูญได้ดังนี้คือ

1. ค่าสั่งถอนค่าสั่งแสดงการสาปสูญ ลบล้างค่าสั่งแสดงการสาปสูญ

เดิมนั้นเสีย กล่าวคือถ้าว่าบุคคลสาปสูญนั้นยังมิได้ตายตามมาตรา 62 ยังคงมีลิขิและหน้าที่เหมือนอย่างเดิม ทรัพย์มรดกที่ตกทอดไปยังทายาทตามมาตรา 1602 วรรคแรกก็ต้องกลับคืนมาเป็นของเข้าด้วยเดิมตามมาตรา 1602 วรรคสองที่บัญญัติว่า

"ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นยังคงมีชีวิตอยู่หรือตายในเวลาอื่นผิดไปจากที่ระบุไว้ในค่าสั่งที่ให้เป็นคนสาปสูญให้ใช้บัญญัติมาตรา 63 แห่งประมวลกฎหมายนี้บังคับแก่ทายาทของบุคคลนั้น"

ในกรณีที่บุคคลสาปสูญยังมีชีวิตอยู่ เขายังมิได้กรรชัยมรดกลับคืนตามที่กล่าวมาแล้ว และถ้าคนสาปสูญตายผิดจากเวลาที่ระบุไว้ในมาตรา 61 ก็ต้องมีการแบ่งมรดกกันใหม่ตามจำนวนทายาทขณะที่เขายตายจริง ซึ่งจำนวนทายาทอาจมีเท่าเดิมหรือมากกว่าเดิมหรือน้อยกว่าเดิมก็ได้สุดแท้แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏขณะเขายตายจริง

2. แม้ค่าสั่งถอนค่าสั่งสาปสูญจะลบล้างค่าสั่งสาปสูญเดิมก็ตาม กฎหมายก็คุ้มครองทายาทของคนที่เคยสาปสูญ โดยให้ถือว่า การถอนค่าสั่งไม่กระทบกระเทือนถึงการทึ้งหลายอันได้ทำลงโดยสุจริตในระหว่างเวลาตั้งแต่ศาลมีค่าสั่งให้ นคนสาปสูญจนถึงเวลาถอนค่าสั่งนั้น หมายความว่า เมื่อมีค่าสั่งสาปสูญแล้วทายาทที่ได้รับทรัพย์มรดกของคนสาปสูญไปย่อมจัดการทรัพย์สินเหล่านั้นตามที่เขานั้นสมควรโดยฐานะเจ้าของทรัพย์ ซึ่งกฎหมายก็คุ้มครองทายาท

ผู้ที่จัดการกับทรัพย์สินเหล่านี้โดยมีข้อแม้ 2 ประการ คือ

ก. ทายาทต้องกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินนี้โดยสุจริต ค่าร่วมสุจริตในที่นี้หมายความว่า ทายาทต้องไม่ทราบว่าบุคคลผู้นี้ยังคงมีชีวิตอยู่ หรือตายผิดจากเวลาดังระบุไว้ในมาตรา 6) แต่ได้กระทำการโดยเข้าใจผิด ว่า ทรัพย์มรดกนั้นตกเป็นของเขาร้อยแท้แล้ว ซึ่งในการจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่ได้มาอาจทำให้ทรัพย์สินเหล่านี้เพิ่มพูนขึ้นหรือลดน้อยลงก็ได้ และถ้าทายาทรู้ ว่าคนสถาปัญห์ยังมีชีวิตอยู่ หรือตายผิดเวลาแต่ยังกระทำการใด เกี่ยวกับทรัพย์สิน ของคนสถาปัญห์ถือว่าทายาทไม่สุจริต ไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 63

ข. การกระทำการของทายาทเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ว่าได้กระทำการ สุจริตนั้นต้องเป็นการกระทำในระหว่างเวลาที่ศาลาสิ่งสถาปัญห์คงเหลืออยู่ ค่าสิ่งสถาปัญห์ ถ้าได้กระทำการก่อนศาลมีค่าสิ่งสถาปัญห์หรือหลังจากศาลมี ค่าสิ่งสถาปัญห์ย่อมจะไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรานี้ เพราะค่าสิ่ง สถาปัญห์หรือค่าสิ่งสถาปัญห์นั้นต้องมีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 64 ที่บัญญัติว่า "ค่าสิ่งศาลาให้เป็นคนสถาปัญห์หรือค่าสิ่งสถาปัญห์ ให้เป็นคนสถาปัญห์ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา" ทายาทจะรู้ก่อนศาลาสิ่ง ไม่ได้ว่าผู้ใดมีอยู่เป็นคนสถาปัญห์ แม้ว่าการรับมรดกจะมีผลข้อนหลังก็ตาม แต่กรณีศาลา สิ่งสถาปัญห์ ทายาทอาจรู้หรือไม่รู้ก่อนก็เป็นได้ ซึ่งถ้ารู้แล้วยังทาก็ถือ ว่าทายาทนั้นไม่สุจริต ถึงจะกระทำการก่อนศาลาสิ่งสถาปัญห์ไม่ได้รับความคุ้มครอง

ตัวอย่างเช่น ก. ได้รับมรดกจาก ข. ที่ศาลาสิ่งให้เป็นคนสถาปัญห์

ก. จึงนำทรัพย์สินที่ได้มาไปซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้ จำน้ำหนี้ จำนวนโดยสุจริต ต่อมาศาลมีค่าสิ่งสถาปัญห์ให้ ข. กษัยหมายคุ้มครอง การท่านนิติกรรมของ ก. ทั้งหมดเหล่านั้น ถ้ากระทำการในระหว่างเวลาตามมาตรา 63 ข. ผู้มีชีวิตอยู่หรือทายาทคนใหม่ ถ้า ข. ตายจะขอให้เพิกถอนนิติกรรมของ ก. ไม่ได้ ขอข้อว่าด้วยนิติกรรมที่ได้รับความคุ้มครองต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ 2 ประการ เป็นองค์ตัน คือ สุจริตและภายในเวลาดังแต่ศาลมีค่าสิ่งสถาปัญห์คงเหลืออยู่ที่ศาลาสิ่ง

ถอนค่าสั่ง เท่านั้น เช่น ก. เป็นลูกเรือประมงแล้วหายไป ข. ภารยาจึงไปร้องขอต่อศาลให้สั่ง ก. sap saphu เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 5 ปี ต่อมาหลังจากศาลมี `ค่าสั่งสาปสูญ ก. ส่งข่าวมาว่าถูกจับฐานจับปลารุก้าวอาณาเขตของประเทศไทยกลับเดียง ข. ทราบแล้วว่า ก. มีชีวิตอยู่ แต่ก็ยังท่านิดิกรรม นายที่ดินมรดกของ ก. แทนที่จะขายที่ดินส่วนของตน การท่านนิติกรรมของ ก. ไม่ได้รับความคุ้มครอง เพราะถือว่าไม่สุจริต ถ้าศาลสั่งถอนค่าสั่งสาปสูญให้ ก. เขายอมมีสิทธิร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการขายนี้ได้

3. การคืนทรัพย์ของบุคคลที่ศาลาสั่งเพิกถอนค่าสั่งสาปสูญ ประมาณกษัยหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 63 วรรค 2 ให้นำบัญญัติว่าด้วยลากมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ข้อนี้หมายความว่า เมื่อศาลาสั่งถอนค่าสั่งสาปสูญ บุคคลผู้เคยถูกสั่งให้เป็นคนสาปสูญ ถ้ากลับมาเมื่อสถานะดังเดิม บรรดาทายาทที่เคยได้รับทรัพย์มรดกของเข้าต้องคืนทรัพย์สินที่ได้รับให้แก่เข้าไป ในการคืนทรัพย์สินมรดกตั้งกล่าว กฎหมายให้นำบัญญัติว่าด้วยลากมิควรได้มาใช้บังคับ ตามประมาณกษัยหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 406 ถึงมาตรา 419 ซึ่งมาตรา 406 บัญญัติไว้ว่า

"บุคคลใดได้มารับทรัพย์สินใดเพราะการที่บุคคลอีกคนหนึ่งชาระหนี้ก็ตี หรือได้มารอด้วยประการอื่นก็ตีโดยประการมูลยกเว้นจะข้างตามกฎหมายได้ และเป็นทางให้บุคคลอื่นอ้างคุณหนึ่งนั้นเสียเปรียบใช้ร้าย ท่านว่าบุคคลนั้นจ่าต้องคืนทรัพย์ที่หันกันเข้า....."

บุคคลใดอันนี้ท่านว่าหันกันเข้าใช้บังคับตลอดจนกว่าจะได้ทรัพย์น้ำเพราะหนตุ อչ่างได้อย่ามหนึ่งนั้นได้ เป็นเห็นหรือเป็น หตุที่ได้สืบสุดไปเสียก่อนแล้วนั้นด้วย บรรดาทายาทผู้ได้รับมรดกซึ่งต้องเสียสิทธิของตนไปและจ่าต้องสั่งคืนทรัพย์สิน ตามบทบัญญัติว่าด้วยลากมิควรได้เมื่อศาลาสั่งถอนค่าสั่งสาปสูญนั้น ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้ได้นำนั้นมาอยู่ 2 กรณีคือ

1. ลักษณะปัญหางานที่ต้องซ้อมต้องคืนให้แก่ตัวเอง ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินอยู่ก่อนศาลสั่งสถาปัตย์ แต่

2. ถ้าคน sap สูญหายผิดจากเวลาที่สันนิษฐานไว้ตามมาตรา 62
ผู้เสียหายจากการเพิกถอนคำสั่งแสดงการ sap สูญ ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่กอง
มรดกของผู้ตาย เพื่อนำไปบ่งปันให้แก่ทายาทของผู้ตายตามความเป็นจริงขณะ
ที่เข้าถึงแก่ความตาย ในกรณี เช่น หักไม่มีการเปลี่ยนแปลงตัวของทายาทของ
ผู้ตาย แม้เขาจะตายผิดเวลา ก็คงไม่ต้องคืนทรัพย์สินแล้วบ่งกันใหม่ เว้นแต่มี
การเพิ่มหรือลดจำนวนทายาทในเวลาที่เจ้ามรดกตายจึงต้องจัดแบ่งให้ถูกต้อง
ใหม่

ท้ายบทต้องเสียลิขิตของตนไป เพราะคำสั่งถอนคำสั่งสาปสูญ จะต้องคืนทรัพย์สินที่ได้มาอย่างไร และเป็นจันวนเท่าใดนั้นต้องนำบัญญัติว่าด้วย
ลากมิควรได้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมีบัญญัติว่าด้วยการคืนทรัพย์สินที่เป็น¹
ลากมิควรได้ไว้ในมาตรา 412, 413, 414 และ 415 ส่วนในมาตราอื่น ๆ นั้น
เป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องการคืนทรัพย์สินหรือเป็นรายละเอียดปลีกย่อยซึ่ง
จะได้ศึกษาต่อไปในเรื่องลากมิควรได้โดยเฉพาะ ดังนั้นการคืนทรัพย์สินเป็น²
ไปตามมาตรา 412 และมาตรา 413³ มีดังนี้

1. มาตรา 412 บัญญัติ เกี่ยวกับกรรพ์สินที่ได้รับไว้เป็นเงินสด
โดยเฉพาะว่า "ถ้ากรรพ์สินซึ่งได้รับไว้เป็นلامมิคราได้นั้น เป็นเงินจำนวนหนึ่ง
ท่านว่าต้องคืนเต็มจำนวน เว้นแต่เมื่อบุคคลได้รับไว้โดยสุจริตจึงต้องคืนลาก-
มิคราได้เพียงส่วนที่ยังม้อยในขณะ เมื่อเรียกคืน" นายความว่าบุคคลที่เสียลูกนี้

^๑จิตติ ติงศวักร์รักษ์, ศาสตราจารย์, กฤษณาภัพงและพาณิชย์ว่าด้วย
บุคล ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2529 ส้านักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2530, หน้า 17.

ไปนั้นถ้าต้องคืนกรพย์สินเป็นเงินให้คืน เต็มตามที่ได้รับไว้ ในกรณีผู้ได้รับมරดก เป็นเงินจากการสาปสูญคงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เขาได้รับไว้โดยสุจริต ดังนั้น ถ้าเขาใช้จ่ายเงินไปบ้างแล้วบางส่วน ก็คืนเฉพาะเท่าที่คงมีเหลืออยู่ขณะที่ศาลาสั่งเพิกถอน ถ้าใช้ไปหมดแล้วก็ไม่ต้องคืนแต่ถ้าเป็นการได้เงินมาโดยไม่สุจริต เช่น ทายาทนั้นจับเจ้ามรดกไปขังหรือเอาไปขาย เมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่ปร้องขอต่อศาลให้เจ้ามรดกเป็นคนสาปสูญ ถ้าหากลับมาหรือพิสูจน์ได้ว่าตายผิดเวลาดังระบุในมาตรา 61 กฎหมายที่ได้รับกรพย์มารอด้วยไม่สุจริตต้องคืนกรพย์สินเต็มจำนวน

2. มาตรา 413 มัญญิติว่า "เมื่อกรพย์สินอันจะต้องคืนเป็นอ่อนช่าง อื่นนอกจากจำนวนเงินและบุคคลได้รับไว้โดยสุจริต ท่านว่าบุคคลเช่นนี้นั้นจึงต้องคืนกรพย์สินเพียงตามสภาพที่เป็นอยู่และมิต้องรับผิดชอบในการที่กรพย์นั้นสูญหายหรือบุบลาย แต่ถ้าได้อะไรมาเป็นค่าสินใหม่ทดแทนเพื่อการสูญหายหรือบุบลาย เช่นนี้ก็ต้องให้ไปด้วย"

ถ้าบุคคลได้รับกรพย์สินไว้โดยทุจริต ท่านว่าจะต้องรับผิดชอบในการสูญหายหรือบุบลายนั้นเต็มภูมิ แม้กระทั้งการสูญหายหรือบุบลายจะเกิด เพราะเหตุสุดวิสัย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไรกรพย์สินนั้นก็คงต้องสูญหายหรือบุบลายอยู่นั้นเอง"

ข้อนี้เป็นการได้กรพย์สินมาเป็นอ่อนช่างอื่นที่ไม่ใช่เป็นเงินสด ถ้า กฎหมายได้รับมาโดยสุจริตก็ให้คืนตามสภาพที่เป็นอยู่ เช่น ถ้าทายาทได้รับกรพย์สินมรดกเป็นบ้านหนึ่งหลังพร้อมทั้งร้อยนาที่อีก 1 ดัน เมื่อศาลาสั่งเพิกถอนค่าสั่งสาปสูญ ต้องคืนบ้านและร้อยนาที่หักของมรดกไป ถ้าบ้านพังและร้อยนาที่สูญหายก็ไม่ต้องรับผิดชอบในการพังของบ้านและร้อยนาที่หายไป แต่ถ้าบ้านพังและได้รับเงินค่าประภันเป็นค่าสินใหม่ทดแทนจากบ้านที่ฟังก์ต้องคืนเงินค่าประภัน หรือได้รับมรดกเป็นบ้านและร้อยนาที่แล้วขายบ้านได้เงินมาจำนวนหนึ่งคงเหลือแค่ร้อยนาที่เมื่อถึงเวลาส่งคืนกรพย์สิน ให้คืนร้อยนาที่กับเงินที่ได้จากการขายบ้านเท่าที่ยังคง

เหลืออยู่ ตามมาตรา 414 ที่บัญญัติไว้ว่า "ถ้าการคืนทรัพย์ตกลเป็นพันธิสัญเพราะ สภาพแห่งทรัพย์สินที่ได้รับไว้นั้นเองก็ตี หรือเพราะเหตุอย่างอื่นก็และบุคคลได้รับทรัพย์สินไว้โดยสุจริต ท่านว่าบุคคล เช่นนั้นจ่าต้องคืนลามิควรได้เพียงส่วนที่ยังมีอยู่ในขณะ เมื่อเรียกคืน

ถ้าบุคคลได้รับทรัพย์สินได้โดยทุจริต ท่านว่าต้องใช้ราคากลับทรัพย์สิน นั้นเต็มจำนวน"

3. คณะกรรมการทรัพย์สินที่ได้รับระหว่างเวลาที่ศาลาสั่งสถาปัฐณฑิง เวลาที่ศาลาสั่งสถาปัฐณจะต้องคืนหรือไม่ ข้อนี้มาตรา 415 บัญญัติว่า "บุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินไว้โดยสุจริต ยอมจะได้ตอกผลอันเกิดแก่ทรัพย์สินนั้นตลอดเวลาที่ยังคงสุจริตอยู่"

ถ้าผู้ที่ได้รับไว้จะต้องคืนทรัพย์สินนั้นเมื่อใด ให้ถือว่าผู้นั้นตกอยู่ ในฐานะทุจริตจ่าเดิมแต่เวลาที่เรียกคืนนั้น"

ในเรื่องนี้อธิบายได้ว่าบุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินมาจากการที่ส่งให้บุคคลได้เป็นคนสถาปัฐณ แต่ต้องเสียสิทธิของตนไปเพื่อศาลาสั่งถอนให้บุคคลนั้นเป็นคนสถาปัฐณจะได้ตอกผลอันเกิดแก่ทรัพย์สินนั้นตลอดเวลาที่ศาลมีคำสั่งสถาปัฐณ จนถึงเวลาเมื่อศาลาสั่งถอนคำสั่งสถาปัฐณกฎหมายให้คืนเฉพาะทรัพย์สินอันเป็นแม่ทรัพย์เท่านั้น แต่เมื่อศาลาสั่งถอนคำสั่งสถาปัฐณก็หมดสิทธิที่จะได้ตอกผลกันที่

ตัวอย่าง นาย ก. ได้มรดกจากนาย ข.ผู้สถาปัฐณเป็นเงินสด บ้านและรกรยนต์ นาย ก. จึงนำเงินสดไปฝากธนาคาร นำบ้านและรกรยนต์ให้เช่า ดังนี้ต้องเบี้ยเงินฝากฯ ค่าเช่าบ้านและรกรยนต์ ซึ่งถือว่าเป็นตอกผลของทรัพย์สินกฎหมายให้ตกเป็นของนาย ก. แต่เมื่อศาลาสั่งเพิกถอนคำสั่งให้สถาปัฐณ แม่ทรัพย์ อันได้แก่เงินตัน บ้าน และรกรยนต์ ตลอดจนตอกผลของทรัพย์สินเหล่านั้นต้องคืน กองมรดกหรือเจ้าของเดิมกันที่แล้วแต่กรณี